

Till Social- och hälsovårdsministeriet
kirjaamo.stm@stm.fi

Ärende: Svenska hörsselförbundet rf:s kommentar gällande begäran om utlåtande om utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården.

Svenska hörsselförbundet rf stöder lagförslagets syfte att förbättra tillgången till service och förbättra kvaliteten på tjänsterna. Ställer sig dock kritisk till valfrihet inom social- och hälsovården och hyser farhågor om att valfriheten kan ge andra resultat än avsett. Valfriheten kan leda till att servicen inte blir likvärdig för alla och det finns uppenbara risker att kostnaderna stiger för både användare av hörapparater och för samhället. Svenskspråkiga personer med hörselskada är en minoritet i en språklig minoritet. Det skapar en utmaning för beredningen då både grundlagen och språkagen bör beaktas.

Svenska hörsselförbundet rf poängterar följande gällande landskapens roll/valfrihetssystemet, Kundsedeln och den personlig budgeten samt de språkliga rättigheterna:

Landskapens roll / Valfrihetssystemet

- Svenska hörsselförbundet rf understryker vikten av att responsen från användarna beaktas vid utvecklandet av servicen.
- Landskapet ska regelbundet följa med utbudet av serviceproducenter, och sammanställa klara tydliga kvalitetskriterier, samt besluta om vem som ansvarar för uppföljningen.
- *§ 42 Villkor som landskapet ställer på tjänsteproducenter*
Enligt lagförslaget kan Landskapet ställa villkor i fråga om kvaliteten, resurserna och tillgängligheten samt servicekedjorna och samordningen av tjänsterna och även ställa andra villkor för tjänsteproduktionen i syfte att främja befolkningens hälsa och välfärd samt lika tillgång i landskapet till tillräckliga tjänster som motsvarar befolkningens servicebehov
Enligt Svenska hörsselförbundet rf ska Landskapet ställa villkor i fråga om de ovannämnda kriterierna. Det ska vara ett krav. *Landskapet ska för producenter av direktvalstjänster samt för producenter av tjänster som tillhandahålls mot kundsedel eller enligt en personlig budget ställa villkor i .....*
- Elektronisk service uppmuntras. Mobila och digitala lösningar ska enligt lagförslaget utgöra en större del av serviceutbudet i framtiden. Kunden ska även här ha möjlighet att själv välja vilket kommunikationssätt kunden önskar använda.

Kundsedeln och personlig budget

- Kundsedelns värde ska täcka förutom hjälpmedlet också kontroll och justeringsbesök för åtminstone ett år framåt.
- Specialkunnandet då det gäller bland annat implantat ska inte ingå i systemet med kundsedel eller personlig budget. Specialkunnandet bör också i fortsättningen vara centraliserat (främst till universitetssjukhusen).
- Valfriheten kommer att kräva klara riktlinjer över vem som ansvarar för att informera kunderna vid val av service. Den som informerar måste vara obunden. Den privata sektorn ska inte ha möjlighet till direkt inflytande över vården för att gynna sina egna försäljningssyften.

Språkliga rättigheter

- Enligt lagförslaget ska tjänsteproducenterna på eget initiativ se till att kundens språkliga rättigheter tillgodoses i praktiken. Det finns med andra ord ingen instans i systemet som följer upp hur de förverkligas i praktiken. Det blir på kundens eget ansvar att göra en anmälan. Svenska hörsselförbundet rf kräver att det ska finnas tydliga och klara kanaler för att göra en anmälan. Samtidigt ser förbundet en osäkerhet i var och hur anmälningarna förverkligas?

- Svenska hörsselförbundet rf anser också att det bör finnas på förhand bestämda sanktioner - vad händer sen - när de språkliga rättigheterna inte uppfylls?
- Svenska hörsselförbundet rf anser att formuleringen "så långt som möjligt se till" inte kan och inte får användas i ett lagförslag när det gäller de språkliga rättigheterna.

41 § Språket för tjänster som tillhandahålls mot kundsedel och enligt en personlig budget

"Landskapet ska så långt möjligt se till att tjänster som tillhandahålls mot kundsedel och enligt en personlig budget finns tillgängliga inom landskapet på landskapets språk, så att kundens valfrihet förverkligas i fråga om dessa tjänster".

Svenska hörsselförbundet rf kräver att "Så långt möjligt" tas bort.

"Landskapet ska se till att tjänster som tillhandahålls mot kundsedel och enligt en personlig budget finns tillgängliga inom landskapet på landskapets språk, så att kundens valfrihet förverkligas i fråga om dessa tjänster".

Helsingfors den 15 december 2017

Mikaela Nylander, förbundsordförande
Lars Hedman, vice ordförande
Sonja Londen, verksamhetsledare

Svenska hörsselförbundet rf
Georgsgatan 18
00120 Helsingfors